

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 6.9.2012
COM(2012) 489 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**Letno poročilo o politiki Evropske unije na področju humanitarne pomoči in civilne
zaščite ter njenem izvajanju v letu 2011**

{SWD(2012) 254 final}

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Letno poročilo o politiki Evropske unije na področju humanitarne pomoči in civilne zaščite ter njenem izvajanju v letu 2011

1. UVOD

Ko se zgodi nesreča, je treba hitro zagotoviti pomoč. Pomagati najranljivejšim prebivalcem po svetu v kriznih razmerah je za mednarodno skupnost moralna obveza. Takšna pomoč lahko rešuje življenja. Evropska unija in njenih 27 držav članic to obvezo izpolnjujejo, saj v svetovnem merilu zagotavljajo največ humanitarne pomoči, in sicer financirajo približno polovico pomoči v izrednih razmerah, namenjene žrtvam naravnih nesreč in nesreč, ki jih povzroči človek. Poleg tega EU spodbuja spoštovanje in upoštevanje mednarodnega humanitarnega prava.

To letno poročilo se osredotoča na humanitarno pomoč in civilno zaščito Evropske komisije v letu 2011. Cilj teh ukrepov je reševanje in ohranjanje življenj, kjer koli ljudje potrebujejo pomoč, ter preprečevanje in lajšanje človeškega trpljenja, hkrati pa tudi ohranjanje integritete in dostojanstva prebivalstva, ki so ga prizadele naravne nesreče ali nesreče, ki jih povzroči človek.

Urad Evropske skupnosti za humanitarno pomoč je bil ustanovljen leta 1992 kot izraz evropske solidarnosti z ljudmi iz vsega sveta, ki potrebujejo pomoč. Leta 2004 je bil preoblikovan v Generalni direktorat za humanitarno pomoč Komisije, nato pa je bila v njegovo pristojnost leta 2010 vključena še civilna zaščita, da bi se zagotovila boljša usklajenost in odziv na nesreče v EU in zunaj nje. Od ustanovitve urada Evropske skupnosti za humanitarno pomoč (danes je to Generalni direktorat za humanitarno pomoč in civilno zaščito ali GD ECHO) je Komisija prek njega iz proračuna EU za žrtve spopadov in nesreč v več kot 140 državah po svetu namenila okoli 14 milijard EUR. V zadnjih petih letih je bila letno zagotovljena 1 milijarda EUR pomoči. S tem zneskom je bilo mogoče pomagati skoraj 150 milijonom najranljivejših prebivalcev po svetu, ki so jih prizadele naravne nesreče ali nesreče, ki jih povzroči človek.

Humanitarna pomoč je eno od dveh najpomembnejših orodij Evropske unije, s katerima ta zagotavlja nujno pomoč ljudem zunaj EU, ki se morajo spopasti z neposrednimi posledicami nesreč.

Humanitarna pomoč EU temelji na načelih **človečnosti, nevtralnosti, nepristranskosti in neodvisnosti**. Vsaka odločitev, ki jo sprejme Komisija, mora biti v skladu s temi štirimi načeli, na katerih temelji Evropsko soglasje o humanitarni pomoči. Humanitarna pomoč EU se razdeljuje ne glede na kakršne koli politične prednostne naloge. Z njo se poskuša brez izjem pomagati tistim, ki pomoč najbolj potrebujejo, ne glede na njihovo državljanstvo, vero, spol, etnično ali politično pripadnost. Zaveza k načelni humanitarni pomoči je zdaj zapisana tudi v Lizbonski pogodbi (člen 214 Pogodbe o delovanju Evropske unije).

Drugo pomembno orodje je **civilna zaščita**. V mehanizmu na področju civilne zaščite sodeluje dvaintrideset držav, vključno z vsemi državami članicami EU. Prek tega mehanizma se na prošnjo države, ki jo prizadene nesreča, zagotovijo sredstva, na primer v obliki skupin za iskanje in reševanje ter potrebne opreme. Ta mehanizem upravlja Center za spremljanje in informiranje (MIC) v GD za humanitarno pomoč in civilno zaščito.

Z imenovanjem Kristaline Georgievske leta 2010 kot prve evropske komisarke za mednarodno sodelovanje, humanitarno pomoč in krizno odzivanje so bila vsa ta orodja zbrana na enem mestu, s čimer se je izboljšala usklajenost operacij EU za odzivanje na nesreče.

S politiko na področju humanitarne pomoči in civilne zaščite je Evropska unija sprejela zavezo, da bo pomagala ljudem, ki znotraj in zunaj Unije potrebujejo pomoč, kadar so najbolj ranljivi. Ta pomoč prispeva k uresničevanju enega od strateških ciljev zunanjih ukrepov EU, določenih v členu 21 Pogodbe o Evropski uniji.

Poleg tega ima tovrstna pomoč široko podporo evropske javnosti: iz pred kratkim objavljenih raziskav Eurobarometra je razvidno, da se je podpora javnosti humanitarni pomoči in civilni zaščiti EU v zadnjih letih kljub gospodarski krizi še povečala.

- Devet od desetih državljanov (88 %) meni, da je ohranitev financiranja humanitarne pomoči za Evropsko unijo pomembno; podpora se je od zadnje raziskave leta 2010 povečala za devet odstotnih točk. Skoraj isto število državljanov, tj. 84 %, podpira ohranitev humanitarne pomoči.
- Tudi Komisijina vloga pri usklajevanju humanitarne pomoči EU uživa trdno podporo, od leta 2010 se je namreč povečala za 13 odstotnih točk (na 71 %). Velika večina vprašanih (88 %) tudi podpira pobudo o vključitvi mladih v humanitarne operacije EU v okviru prostovoljske enote za humanitarno pomoč EU.
- Kar zadeva civilno zaščito, se 82 % vprašanih strinja, da je usklajeno ukrepanje EU pri odzivanju na nesreče učinkovitejše od ukrepov posameznih držav.
- V raziskavi so vprašani v zvezi s civilno zaščito tudi izrazili zaskrbljenost glede možnosti pojavljanja nesreč v EU. 75 % vprašanih je dejalo, da so zaskrbljeni zaradi nesreč, ki jih povzroči človek, kot so razlitja nafte in jedrske nesreče. Sledile so poplave in potresi s 67 %, zaskrbljenost glede terorističnih napadov je izrazilo 64 %, 59 % pa glede oboroženih spopadov.
- 68 % Evropejcev je seznanjenih z dejstvom, da EU financira humanitarno pomoč. Štirje od desetih (38 %) vedo, da EU usklajuje ukrepanje na področju civilne zaščite.
- Okoli ena tretjina vprašanih meni, da so dobro obveščeni o dejavnostih humanitarne pomoči EU, kar je 12 % več kot v prejšnji raziskavi. V raziskavi o civilni zaščiti je 19 % vprašanih menilo, da so dobro obveščeni o dejavnostih EU. Vprašani so v obeh raziskavah kot svoja najljubša vira informacij izbrali televizijo in internet, na tretje in četrto mesto pa sta se uvrstila tisk in radio.

2. DOGODKI PO SVETU, KI VPLIVAJO NA ZAGOTAVLJANJE POMOČI

Leta 2011 se je **stanje po svetu na področju humanitarnih kriz, nesreč in ranljivosti poslabšalo**. Še vedno se nadaljuje trend naraščajočih potreb, ki presegajo razpoložljive vire. Zato je zagotavljanje humanitarne pomoči in civilne zaščite vse bolj zapleteno in težavno. Zaradi pogostnosti in intenzivnosti naravnih nesreč je več nenadnih humanitarnih kriz in zlasti velikih nesreč, kot sta bili nesreči v Afriškem rogu in na Japonskem.

Po statističnih podatkih, ki sta jih objavila Središče za raziskave epidemiologije nesreč (Centre for Research on the Epidemiology of Disasters – CRED)¹ in Urad ZN za zmanjšanje nesreč (UN Office for disaster reduction – UNISDR)², sta se leta 2011 zgodili 302 naravni nesreči različnih velikosti, v katerih je bilo ubitih skoraj 30 000 ljudi, prizadele pa so 206 milijonov drugih prebivalcev po svetu. Poplave so prizadele okoli 106 milijonov ljudi, suša 60 milijonov, potresi pa 1,6 milijona. Daleč najbolj prizadeta regija je bila Azija, saj se je tam zgodilo več kot 45 % nesreč z 89 % vseh žrtev. Posledice nesreč so uničujoče in raznovrstne. Izgubljena so življenja ter uničena stanovanja, pridelki in možnosti za preživljanje.

Čeprav smo omenili le nekaj nesreč, so njihove posledice izčrpale vse možnosti zagotavljanja pomoči mednarodne humanitarne skupnosti. Združeni narodi so morali leta 2011 predložiti največjo konsolidirano prošnjo za financiranje humanitarnih potreb od svojega nastanka (5,7 milijarde EUR). Prihaja do vse večjega neskladja med naraščajočimi svetovnimi humanitarnimi potrebami na eni strani in vse manjšimi finančnimi viri, ki so na voljo za odziv na te potrebe, na drugi strani, zlasti zaradi gospodarske in finančne krize, ki je prizadela veliko zahodnih držav donatork. Če temu dodamo še kronično ranljivost v veliko delih sveta, to še vedno neposredno vpliva na življenja milijonov ljudi, ki potrebujejo pomoč.

To prav tako pomeni, da morajo donatorji podvojiti svoja prizadevanja, da bi se na nesreče odzvali učinkoviteje in uspešneje, kar lahko dosežejo s še boljšim izkoristkom svojih omejenih virov. Zato bi moral GD za humanitarno pomoč in civilno zaščito proučiti, kako bi lahko izboljšal učinkovitost pri sodelovanju s partnerji, ter več pozornosti nameniti pripravljenosti in odpornosti ranljivih skupnosti. Hkrati bi bilo treba v celoti izkoristiti sinergije med humanitarno pomočjo in civilno zaščito. Poleg tega ima EU, ki je del **(splošnega) mednarodnega humanitarnega sistema**, ključno vlogo pri spodbujanju drugih držav in območij, naj se bolj vključijo v humanitarna prizadevanja za pripravljenost na humanitarne krize in odziv nanje, da bi se učinkoviteje mobilizirala vse večja sredstva držav v vzponu za humanitarno ukrepanje in odziv na nesreče.

Med nesrečami, ki jih povzroči človek, je še zmeraj največ tistih, ki nastajajo zaradi državljanskih vojn, pri čemer je civilno prebivalstvo vse bolj izpostavljeno nasilju in trpljenju. Tovrstne konflikte pogosto zaznamujeta neupoštevanje mednarodnega humanitarnega prava in načel s strani udeležencev v vojni ter krčenje humanitarnega prostora, tj. območij, na katerih se lahko humanitarna pomoč zagotovi nevtrarno in nepristransko ter brez ovir. V takih okoliščinah je vedno težavneje zagotoviti dostop do ljudi, ki potrebujejo pomoč, ter varnost in zaščito civilnega prebivalstva in humanitarnih delavcev. Splošne razmere in delovno okolje so se v vseh teh pogledih poslabšali, zlasti v Somaliji, Demokratični republiki Kongo, Afganistanu in Severni Koreji.

Mednarodna humanitarna skupnost se vse bolj zaveda, da je treba za reševanje teh izzivov večjo pozornost in poudarek nameniti **pripravljenosti in odpornosti ranljivih skupnosti**, da bi jih bolje pripravili na nesreče, s tem pa bi se omejile katastrofalne posledice za prizadeto prebivalstvo in njihove možnosti za preživljanje.

Poleg tega dolgoročni učinki na prebivalce in njihove možnosti za preživljanje po večjih krizah, kot sta bili potres na Haitiju leta 2010 in poplave v Pakistanu, kažejo, kako pomembno je, da se že v najzgodnejših fazah humanitarnega odziva zadostno reši vprašanje dolgoročne obnove in razvojnih potreb. Samo s sodelovanjem humanitarnih delavcev in akterjev na

¹ www.cred.be.

² www.unisdr.org.

področju razvoja bo mogoče zmanjšati katastrofalne posledice ponavljajočih se nesreč za možnosti trajnostnega razvoja. S tem v zvezi lahko omenimo, da so se leta 2011 nadaljevala prizadevanja za **povezovanje pomoči, obnove in razvoja**. Tako so na primer službe Komisije skupaj pripravile proračune za preskrbo s hrano na nekaterih območjih ter tesno sodelovale z instrumentom za stabilnost (kratkoročni ukrepi) v zvezi z zgodnjo obnovo. Službe Komisije so prav tako razvile skupno metodologijo in jo preizkusile, okrepile so sodelovanje med humanitarnimi delavci in akterji na področju razvoja ter sprejele številne inovativne pristope v zvezi s praktičnim izvajanjem na terenu.

3. DEJAVNOSTI EU NA PODROČJU HUMANITARNE POMOČI IN CIVILNE ZAŠČITE V LETU 2011

EU je leta 2011 prek Komisije (GD za humanitarno pomoč in civilno zaščito) zagotovila obsežno humanitarno pomoč glede na potrebe in omogočila zagotavljanje evropske pomoči v naravi za civilno zaščito v skupnem znesku 1 154 milijonov EUR, ki vključuje:

- humanitarno pomoč približno 117 milijonom ljudi³ v 91 državah zunaj EU, kar povprečno znaša 10 EUR na upravičenca,
- hiter odziv na 18 prošenj za pomoč iz mehanizma na področju civilne zaščite znotraj in zunaj EU.

Začetni proračun za humanitarno pomoč v višini 853 milijonov EUR je bil večkrat dopolnjen v odziv na nove krize in naravne nesreče med letom, tj. notranji konflikt v Libiji, povolilno krizo v Slonokoščni obali, lakoto, ki jo je povzročila suša in še poslabšal konflikt v Afriškem rogu, konflikt v Sudanu glede neodvisnosti Južnega Sudana in poplave v Pakistanu. Da bi se zadostile te dodatne potrebe, je bilo zagotovljeno dodatno financiranje prek prerazporeditev sredstev iz Rezerve EU za nujno pomoč, prek uporabe 10. Evropskega razvojnega sklada, ki se lahko uporabi za humanitarno pomoč v afriških, karibskih in pacifiških državah, prek prispevkov Efte⁴ in prerazporeditev iz drugih proračunskih vrstic v okviru postavke proračuna EU za zunanjo pomoč (razdelek 4).

Od celotnega financiranja EU v letu 2011 se ocenjuje, da je bilo okoli 42 % namenjeno dolgotrajnim krizam, 38 % naravnim nesrečam, 20 % pa nenadnim krizam in nenačrtovanim intervencijam.

Naravne nesreče so leta 2011 še vedno povzročale trpljenje ljudi in veliko škodo po vsem svetu. Komisija pri posredovanju pri tovrstnih nesrečah uporablja dvojno strategijo:

- hiter odziv, z dodelitvijo humanitarne pomoči ter spodbujanjem in usklajevanjem pomoči na področju civilne zaščite, ki jo prostovoljno zagotovijo države članice EU drugim državam (državam EU ali tretjim državam), ki sodelujejo pri mehanizmu na področju civilne zaščite, ko se ta mehanizem aktivira,
- pripravljenost na nesreče, z opredelitvijo tistih geografskih območij in prebivalstva, ki so najbolj izpostavljeni naravnim nesrečam in za katere se vzpostavijo posebni programi za pripravljenost na nesreče.

Komisija je leta 2011 zagotovila humanitarno pomoč za odpravo posledic naslednjih nesreč:

³ Od tega je bilo 105 milijonov EUR zagotovljenih prek humanitarne pomoči in pomoči v hrani, 12 milijonov EUR pa prek dejavnosti v zvezi s pripravljenostjo na nesreče.

⁴ Evropsko združenje za prosto trgovino.

- trojne nesreče – potres, cunami in jedrska eksplozija – na Japonskem,
- suš v Zahodni Afriki (Burkina Faso, Mavretanija, Mali, Niger, Čad) v Afriškem rogu (Džibuti, Etiopija, Kenija, Somalija) ter v Srednji in Južni Ameriki (Paragvaj, Bolivija, Honduras, Salvador in Gvatemala),
- poplav v Pakistanu, Bangladešu, Indiji, Šrilanki in Peruju,
- ciklonov/orkanov/tropskih neviht v jugovzhodni Aziji (Kambodža, Laoška ljudska demokratična republika, Filipini, Tajska, Vietnam), Srednji Ameriki (Salvador, Gvatemala, Honduras, Nikaragva) in v Karibih (Sveta Lucija),
- epidemij v Kamerunu.

3.1. Ukrepi humanitarne pomoči

Leta 2011 je nastala v **Afriškem rogu** velika humanitarna kriza. Kombinacija visokih cen hrane, slabih deževnih obdobj, več razseljevanja prebivalstva (predvsem zaradi trenutnega nasilnega konflikta v Somaliji) ter omejenega dostopa do humanitarne pomoči je povzročila hitro poslabšanje varnosti preskrbe s hrano ter stanja prehranjenosti ranljivega prebivalstva. Stanje se je še poslabšalo zaradi revščine in zelo pomanjkljivih možnosti premagovanja teh težav. V drugi polovici leta 2011 je kriza prizadela več kot 13 milijonov ljudi. Komisija zbrala več kot 181 milijonov EUR za pomoč najranljivejšim skupinam prebivalstva na tem območju.

Komisija si poleg odzivanja na nesreče prizadeva okrepiti tudi ukrepe na področju preprečevanja nesreč in pripravljenosti nanje znotraj in zunaj EU, zlasti na območjih, ki so izpostavljena naravnim nesrečam. **Zmanjševanje tveganj v zvezi z nesrečami** ter prilagajanje **podnebnim spremembam** sta bila najpomembnejša dejavnika pri dodeljevanju financiranja v letu 2011. GD za humanitarno pomoč in civilno zaščito je začel izvajati nove programe DIPECHO v južni Aziji, Južni Ameriki ter v pacifiških in karibskih državah. Prav tako je vključil zmanjševanje tveganja v splošne operacije pomoči.

Kar zadeva „**krize, ki jih povzroči človek**,“ so se politični protesti v **Libiji** prelevili v državljansko vojno, zaradi katere je bila v končni fazi potrebna zračna vojaška operacija pod vodstvom zveze NATO, da se zaščiti civilno prebivalstvo. Konflikt v Libiji je povzročil veliko begunsko krizo na mejah s Tunizijo in Egiptom. EU je morala zagotoviti humanitarno pomoč ter pomagati pri repatriaciji prebivalcev, ki so delali v Libiji in bežali pred konfliktom. Povolilna kriza v **Slonokoščeni obali** se je nadaljevala in prizadela tudi sosednje države. V **Iraku** so se varnostne razmere poslabševale od parlamentarnih volitev 7. marca 2010. Uporniki so z eksplozijami med množicami še naprej napadali policijo in vojake, pa tudi civiliste, da bi spodkopali zaupanje v iraške varnostne sile, saj so se ameriške sile pripravljale na odhod iz Iraka do konca leta 2011.

Komisija je morala posredovati ne samo v teh krizah, ampak tudi v še več **dolgotrajnih in zapletenih kriznih razmerah**. Na primer:

Sudan in Južni Sudan: uradna razdelitev Sudana na dve državi je sprva potekala v mirnem ozračju in Južni Sudan je 9. julija 2011 postal 196. država sveta. Vendar se oboroženi konflikt ob novi meji še vedno poslabšuje, medtem pa še naprej potekajo težavna pogajanja, da bi razrešili številna nerešena nesoglasja (npr. delitev prihodkov od nafte, določitev meje). Med tem se je pojavilo več novih kriz, zaradi katerih so se potrebe po humanitarni pomoči tako v Sudanu kot v Južnem Sudanu močno povečale.

Zasedeno palestinsko ozemlje, v katerem prebivalstvo še naprej živi pod izraelsko okupacijo v izjemno težkem položaju in v socialni stiski. Dolgotrajna družbeno-gospodarska kriza,

zaznamovana s hudimi omejitvami gibanja in nadaljnjim uničevanjem fizičnega premoženja, je zelo poglobila revščino ter povzročila še večjo brezposelnost. Na Zahodnem bregu rast izraelskih naselbin, nasilje naseljencev proti Palestincem ter varnostna pregrada še naprej vplivajo na vsakdanje življenje. Pri vstopu Palestincev v Izrael in vzhodni Jeruzalem se še vedno izvaja strog nadzor, kmetje pa imajo težave pri dostopu do svoje zemlje blizu varnostne pregrade in naselbin. Tisočem lastnikom hiš še vedno grozijo izdane odredbe za rušenje, povečalo pa se je tudi število prisilnih izselitev.

V Demokratični republiki Kongo, kjer je od 71 milijonov vseh prebivalcev razseljenih 1,9 milijona ljudi, so humanitarne razmere na veliko območjih še vedno negotove. Zaradi težav z dostopom in konflikta nastajajo precejšnje izgube pridelkov. Še vedno je veliko notranje razseljenih prebivalcev na vzhodu države v provincah Severnega in Južnega Kivuja, prizadetih zaradi konflikta. Čeprav so se razmere v nekaterih delih Severnega Kivuja postopoma stabilizirale, se je položaj v ostalih delih resno poslabšal, zaradi česar so splošne razmere izjemno nestabilne. V provinci Equateur je medetnični konflikt konec leta 2009, ki mu je sledilo posredovanje vojske, povzročil veliko razseljevanje in odhod beguncev v Republiko Kongo in Srednjeafriško republiko. Vztrajni napadi Gospodove odporiške vojske so povzročili množična preseljevanja v provinci Orientale ter odhod precejšnjega števila beguncev v Srednjeafriško republiko.

Kljub večjemu številu žrtev, ki so jih povzročile zapletene krizne situacije v zadnjih nekaj letih, in kljub pomanjkanju spoštovanja humanitarnih načel ter varnosti in zaščite humanitarnih delavcev, so tudi primeri, v katerih so se humanitarne razmere izboljšale. Videti je na primer, da se pogoji izboljšajo, če se humanitarni ukrepi izvajajo v tesnem sodelovanju z ustrezno usmerjenimi razvojnimi ukrepi⁵.

3.2. Operacije civilne zaščite

Mehanizem EU na področju civilne zaščite je bil uporabljen osemnajstkrat med letom⁶ (štirikrat znotraj in štirinajstkrat zunaj EU) v odziv na dogodke, med katerimi so bili eksplozija v mornariški bazi na Cipru, gozdni požari v Grčiji in Albaniji, poplave v Pakistanu, potres v Turčiji ter potres in cunami na Japonskem. Poleg tega so bili med krizo v Libiji evakuirani državljani EU in državljani tretjih držav. Znotraj in zunaj EU so bili razposlani strokovnjaki kot del dvanajstih ocenjevalnih in usklajevalnih misij.

Konec leta 2011 je Komisija sprejela predlog Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite⁷. O njem še vedno razpravljata Svet in Parlament. Podrobna pojasnila so na voljo v oddelku 4 spodaj.

Namen tega zakonodajnega predloga je okrepiti instrumente mehanizma. Trenutno uporaba sredstev civilne zaščite EU v glavnem temelji na priložnostnih prostovoljnih ponudbah iz 32 sodelujočih držav. Komisija namerava preiti na vnaprej načrtovan sistem, ki bo omogočal takojšnje ukrepanje.

3.3. Finančna sredstva in človeški viri

V GD za humanitarno pomoč in civilno zaščito je na sedežu v Bruslju zaposlenih več kot 300 ljudi in več kot 400 v 44 področnih uradih v 38 državah po svetu. Strokovnjaki za humanitarno pomoč so na terenu takoj po nastanku nesreče, da bi opravili ocene potreb in

⁵ To s konkretnimi primeri nadalje pojasnjuje spremljevalni dokument. Glej primere Čada, Burundija in Tanzanije ali del poglavja 3.9 o prehodu in odpornosti.

⁶ 18 zahtevkov za uporabo, 3 predhodna opozorila in 6 zahtevkov za spremljanje.

⁷ COM(2011) 934 final, sprejet dne 20. decembra 2011.

spremljali izvajanje humanitarnih projektov, ki jih financira EU. Za humanitarno pomoč EU je najpomembnejši ta pristop, ki temelji na potrebah. V skladu s tem se pomoč razdeli okoli 200 partnerjem, ki vključujejo nevladne organizacije, agencije ZN, druge mednarodne organizacije (kot sta Mednarodni odbor Rdečega križa ter Mednarodna zveza združenj Rdečega križa in Rdečega polmeseca) in nekatere specializirane agencije iz držav članic EU.

Pomembno je, da ima GD za humanitarno pomoč in civilno zaščito širok razpon partnerjev, saj mu to omogoča, da lahko pokrije vedno daljši seznam potreb na različnih koncih sveta in pogosto v vedno zapletenejših razmerah. GD za humanitarno pomoč in civilno zaščito svoje donacije in prispevke dodeljuje tako, da izmed prejetih predlogov izbere najboljše. Leta 2011 so bila sredstva GD za humanitarno pomoč in civilno zaščito med partnerje razdeljena takole: 50 % nevladnim organizacijam, 36 % agencijam ZN in 14 % mednarodnim organizacijam.

Humanitarne organizacije se soočajo z vse večjimi težavami pri dostopu do ljudi, ki potrebujejo pomoč. Vzroka za to sta zoževanje humanitarnega prostora s strani vlad in oboroženih skupin, ki ne upoštevajo niti najosnovnejše zaščite, ki jo določa mednarodno humanitarno pravo, ter varnostne omejitve. Vlade vse pogostejše postavljajo omejitve za izvajanje humanitarne pomoči (na primer Šrilanka). Na mnogih konfliktnih območjih (na primer v Demokratični republiki Kongo, Somaliji ali Sudanu) so humanitarni delavci priča posebno nasilnim metodam bojevanja, vključno s pobijanjem civilistov in pogosto tudi uporabo spolnega nasilja kot orožja v vojni.

Poleg tega se povečuje pogostost napadov na humanitarne delavce, vključno z ugrabitvami, izgoni in uboji. Donatorji se morajo soočiti z dejstvom, da so ogroženi tako varnost humanitarnega osebja kot tudi financiranje in infrastruktura, ki ju zagotavljajo. Nekatere vlade so pripravljene iti celo tako daleč, da zaplenijo oziroma „si sposodijo“ sredstva in lastnino donatorjev in/ali izženejo organizacije humanitarne pomoči, potem ko so jim odvzeli njihovo imetje.

4. POLITIKA HUMANITARNE POMOČI IN POMOČI NA PODROČJU CIVILNE ZAŠČITE

Na politični ravni se je Komisija leta 2011 osredotočila na naslednji **strateški pobudi**:

- Predložila je **zakonodajne predloge o civilni zaščiti EU**, da bi se obstoječi instrumenti bistveno okrepili. Trenutno uporaba ekip in sredstev civilne zaščite EU v glavnem temelji na priložnostnih prostovoljnih ponudbah iz sodelujočih držav. Čeprav mehanizem EU na področju civilne zaščite že igra pomembno vlogo pri podpori, usklajevanju in dopolnjevanju postopka vzajemne pomoči, Komisija predlaga prehod na vnaprej načrtovan sistem, ki bo omogočal takojšnjo pomoč. Zato so se začele priprave za vzpostavitev učinkovitejšega **središča za odzivanje v izrednih razmerah** v letu 2013, ki bo naslednik Centra za spremljanje in informiranje. To bo popolnoma operativno središče, ki bo delovalo 24 ur na dan in sedem dni na teden in bo EU omogočilo proaktivnejšo vlogo pri načrtovanju, pripravi, operativnem usklajevanju ukrepov in logistični podpori.
- Sprejela je ukrepe za ustanovitev **Evropske prostovoljske enote za humanitarno pomoč**, kakor je določeno v Lizbonski pogodbi (člen 214(5) PDEU). GD za humanitarno pomoč in civilno zaščito je leta 2011 začel javno posvetovanje, oceno učinka ter pilotne projekte. Rezultati teh dejavnosti bodo uporabljeni pri pripravi predloga za zakonodajni okvir o ustanovitvi prostovoljske enote, za katerega se pričakuje, da bo sprejet leta 2012.

GD za humanitarno pomoč in civilno zaščito je posebno pozornost namenil tudi izbranim **horizontalnim političnim prednostnim nalogam** v skladu z zavezami iz **Evropskega soglasja o humanitarni pomoči**⁸ in njegovega akcijskega načrta. Te politične prednostne naloge vključujejo na primer razširitev politike EU na področju humanitarne **pomoči v hrani**. S tem namenom so potekala tudi pogajanja za posodobitev Konvencije o pomoči v hrani. Da bi izboljšala učinkovitost in uspešnost skupnih prizadevanj pri zadovoljevanju potreb po varnosti preskrbe s hrano in prehranjevanju, je Komisija s tremi agencijami ZN (FAO, WFP in IFAD) podpisala izjavo o nameri o „Sodelovanju pri načrtovanju programov v zvezi z varnostjo preskrbe s hrano in prehranjevanjem“.

Komisija je podprla ukrepe **pripravljenosti na nesreče** na območjih, ki so izpostavljena naravnim nesrečam, da bi pomagala lokalnim skupnostim pri hitrem in učinkovitem odzivu ob nastanku nesreče, s tem pa rešila veliko življenj. Ta podpora se zagotavlja prek programov DIPECHO, ki so se začeli izvajati leta 2010, in novih tovrstnih programov v južni Aziji, Južni Ameriki ter v pacifiških in karibskih državah. Vendar se pripravljenost na nesreče ne financira le z akcijskimi načrti DIPECHO, saj veliko pomembnih sklepov o financiranju za humanitarno pomoč med svoje cilje uvršča tudi pripravljenost na nesreče ali ublažitev učinkov nesreč. Vključevanje teh ukrepov med glavne ukrepe poteka prek dejavnosti, povezanih s podporo infrastrukturi, dejavnosti zagovarjanja in ozaveščanja, manjših ukrepov za ublažitev nesreč, kartiranja in informatizacije podatkov, sistemov zgodnjega opozarjanja, izobraževanja, krepitve institucij ter dejavnosti za boj proti podnebnim spremembam.

GD za humanitarno pomoč in civilno zaščito je v okviru svojih pooblastil na področju **civilne zaščite** spodbujal in olajševal sodelovanje med 32 državami⁹, ki sodelujejo pri mehanizmu na področju civilne zaščite. Pri tem si prizadeva izboljšati učinkovitost sistemov za preprečevanje in zaščito pred naravnimi in tehnološkimi nesrečami ali nesrečami, ki jih povzroči človek, v Evropi.

Komisija je prav tako začela zbirati informacije v okviru 18-mesečnega programa dobrih praks na področju preprečevanja nesreč in se pri tem osredotočila na posamezne nesreče (potresi, cunamiji, poplave, nevihte, suše in vročinski valovi) ter horizontalne ukrepe (kot so načrtovanje in zasnova infrastrukture). Izvajanje mehanizma na področju civilne zaščite zagotavlja boljšo zaščito ljudi, okolja, lastnine in kulturne dediščine v primeru nesreč. Na področju pripravljenosti na nesreče je bila podpora EU osredotočena na sisteme zgodnjega opozarjanja, module in program usposabljanja v okviru mehanizma na področju civilne zaščite (leta 2011 je bilo usposobljenih več kot 890 strokovnjakov, poleg tega pa je bila zagotovljena podpora petim obsežnim vajam). Komisija je tudi finančno podprla več projektov sodelovanja na področju pripravljenosti na nesreče (ustanovitev ekipe za evakuiranje državljanov, evakuiranje v primeru jedrske nesreče, dejavnosti ozaveščanja v zvezi z reševanjem v jamah in čiščenje obal, onesnaženih z nafto).

Na prošnjo vlade zadevne države je bila državam znotraj EU in tretjim državam, ki so jih prizadele nesreče, zagotovljena pomoč glede na vire, ki so jih dale na voljo države članice.

⁸ 18. decembra 2007 so ga sprejeli Svet, Evropski parlament in Komisija (UL C 25, 30.1.2008, str. 1).

⁹ 27 držav članic EU, Norveška, Islandija, Lihtenštajn, Hrvaška in Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija.